

توفان فکری

خلاقانه اندیشیدن نیازمند ابزاری همچون توفان فکری و دیاگرام نزدیکی روابط می باشد. توفان فکری، فهرست کردن تمامی ایده هایی است که یک گروه در پاسخ به یک مسئله یا پرسش ارائه می کند. در سال ۱۹۳۹، گروهی به رهبری مدیر تبلیغاتی، آکس اوسبوم اصطلاح "توفان فکری" را ساخت. بنابر گفته اوسبوم، "توفان فکری به معنای بکارگیری مغز برای **پرداختن همه سوئله** به مسئله ای خلاقانه است و برای انجام این کار" به شیوه ای ضربتی، "هریک از افراد، بی پروا به یک موضوع می تازند". قبل از اینکه ایده ها ارزیابی شوند، هر شخص ایده ی خود را در ذهن خود تجزیه و تحلیل می کند. بدین ترتیب خلاقیت تشویق می شود. همه اندیشه ها درست در نظر گرفته می شوند و اغلب بعیدترین ایده ها پربارترینند. توفان فکری ساختار یافته، اندیشه های خلاقانه بیشماری در مورد هر "پرسش محوری" مطرح شده تولید می کند. اگر این روش به درستی انجام شود، ظرفیت مغز انسان را برای تفکر جانبی و تناظر آزاد فعال می کند.

توفان فکری با پرسشی واضح آغاز و با فهرستی خام از اندیشه ها پایان می پذیرد. کاری که انجام می دهد اینست که فهرستی خام از اندیشه ها به شما ارائه می دهد. برخی از اندیشه ها خوب خواهند بود و برخی دیگر خوب نخواهند بود. اما اگر بکوشید اندیشه ها را در جلسه توفان فکری تحلیل کنید، جلسه را بی ثمر خواهید کرد. دست نگهدارید. بعداً می توانید نتایج یک جلسه توفان فکری را با دیگر ابزار ارتقاء کیفیت تحلیل کرد. به ویژه، دیاگرام های نزدیکی روابط برای تنظیم یک فهرست خام طراحی شده است، که از "احساس شهامت" برای دسته بندی اندیشه های خام بهره می گیرد. این کار، اغلب بعد از توفان فکری صورت می گیرد..

پیش از آغاز هر جلسه ی موثر توفان فکری، قوانین کار باید وضع گردند. این بدان معنی نیست که محدودیتهایی بسیار سخت وضع شوند که نتوان شوخی کرد و یا خلاقیت داشت. بلکه بدین معناست که قوانینی رفتاری برای تعامل فرد با فرد وضع شده اند. زمانی که افراد از این قوانین تعدی می کنند، خلاقیت آنها متوقف می شود.

بهترین روش برای وضع قوانین معنادار این است که از یک گروه بخواهیم خودشان آنرا ایجاد کنند. سعی کنید یک جلسه کوچک توفان فکری در مورد ایجاد این قواعد برپا کنید. این جلسه بایستی فرصتی را برای تمرین مهارتهای لازم برای یک جلسه موثر توفان فکری فراهم آورد. این جلسه همچنین به گروه امکان می دهد که اختیار رفتارهای پذیرفتنی و ناپذیرفتنی را داشته باشند. تنها اگر گروه به قوانین اصلی نپرداخت، شما باید (به عنوان تسهیل کننده) آنها را به لیست بیفزایید. پس از اینکه لیست قوانین تهیه شد، اطمینان حاصل کنید که همه اعضا با اداره شدن جلسه بر اساس این قوانین موافق هستند. لیست قوانین را در یک نقطه اتاق که کاملاً در دید است نصب کنید.

توفان فکری در پاسخگویی به پرسشهای خاص کمک می کند. مانند:

- امسال با چه فرصت هایی مواجه خواهیم شد؟
- چه عواملی عملکرد بخش X را محدود می کنند؟
- دلیل مسئله Y چه می تواند باشد؟
- برای حل مسئله Z چه می توان کرد؟

با این حال، توفان فکری نمی تواند به طور مثبت به شما در شناسایی دلایل مشکلات، رده بندی ایده ها به ترتیبی معنادار، انتخاب ایده های مهم یا بررسی راه حل ها کمک کند. برای هدایت یک جلسه توفان فکری موارد زیر را در نظر بگیرید:

۱. پیش از آنکه جلسه را برای دریافت ایده ها آغاز کنید، اطمینان حاصل کنید همه در مورد پرسش محوری رضایت و درک کافی دارند.
۲. ممکن است بخواهید به هر کس چند ثانیه ای فرصت دهید تا چند ایده را یادداشت کنند.
۳. با حرکت به دور میز یا اتاق شروع کنید و به هرکس فرصت دهید تا نظر خود را ابراز کند. پس از چند دور، موضوع را باز کنید.
۴. تعداد ایده های بیشتر بهتر است. ایده های بنیادی و همچنین ارائه ایده با استفاده از ایده های قبلی را تشویق کنید.
۵. قضاوت در مورد همه ایده ها را معلق کنید.
۶. دقیقاً همان چیزی که گفته شد را ثبت کنید. تنها زمانی شفاف سازی کنید که همه ایده های خود را گفته اند.
۷. تا زمانی که تعداد ایده ها کم نشده اند دست نگه ندارید. برای ایده هایی که بعداً به ذهن می رسند فرصت دهید.
۸. ایده هایی را که تکراری هستند و به موضوع ربط ندارند حذف کنید.

قوانین کلیدی که برای هدایت جلسه توفان فکری مفیدند:

تمرکز را تقویت کنید

با یک بیان خوش آهنگ و صریح مسئله را عنوان کنید. صریح بهتر از نامفهوم است. بهترین روش بیان موضوع، به جای تمرکز بر چند هدف درون سازمانی، به یک هدف خاص برون سازمانی تمرکز دارد. ایده های گنگ بیان نکنید. جمله ها را کامل بیان کنید. این یک جلسه تبادل اندیشه است نه موضوعی جدی که فقط نیازمند راه حل های جدی باشد. به خاطر داشته باشید، این یکی از ابزارهای لذت بخشتر کیفیت است؛ بنابراین تمام گروه را مشارکت دهید (دراپریونند <http://www.isixsigma.com/library/content/t000527.asp>)

قوانین بازی گونه بنویسید

"قضاوت را به تأخیر انداختن" و "هر نوبت یک گفتگو" قوانین اولیه هستند. قواعد دیگر عبارتند از "تأکید بر کیفیت"، "عینی بودن" و "تشویق ایده های ریسکی".

ایده های خود را شماره گذاری کنید

لیست های شماره دار اهدافی ایجاد می کنند که به شرکت کنندگان انگیزه می دهند. می توانید بگویید "بباید سعی کنیم ۱۰۰ ایده مطرح کنیم." همچنین لیست ها در صورتی که بخواهیم میان ایده ها عقب و جلو بروید نقطه مرجعی فراهم می کنند.

ساخت و جهش

بیشتر جلسات توفان فکری از یک منحنی توان پیروی می کنند: به آرامی آغاز می شوند، به نقطه اوج می رسند و به تدریج افقی می شوند. بهترین تسهیل کنندگان، بحث را در مراحل اولیه تغذیه می کنند. با جریان یافتن ایده ها کنار می کشند، و سپس دوباره با کم شدن انرژی وارد بحث می شوند.

فضایی برای به یاد آوردن ایجاد کنید

تسهیل کنندگان خوب باید همچنین ایده ها را بر یک سطح قابل دسترسی مانند تخته یا دیوار بنویسند.

ماهیه های ذهن خود را قابل انعطاف کنید

توفان فکری مانند دوی ماراتن باید با تمرین گرم کردن آغاز شود. بنابر این جلسه را مطالب ساده آغاز کنید و همچنان که شرکت کنندگان وارد بحث می شوند عمیق تر به موضوع بپردازید.

فیزیکی شوید

نمونه هایی از محصولات رقبا، اشیائی که به مسئله مربوطند، و یا راه حل های ظریفی از دیگر حوزه ها بیاورید تا باعث بیشتر درگیر شدن در مسئله ی اصلی شود. همچنین این نمونه ها را برای ساختن مدلتهای ساده از مفهوم در دست داشته باشید.

از ایده های دیگران انتقاد نکنید

این یک مباحثه یا میدانی برای نشان دادن برتری خود نسبت به دیگران نیست.

بر اساس ایده های دیگران ایده بسازید

اغلب ایده ای که فردی ارائه می دهد، می تواند ایده بهتر یا بزرگتری را در فرد دیگر برانگیزد. یا شکل دیگر یک ایده می تواند "امر بزرگ" بعدی باشد. همین فرآیند ساخت ایده هاست که منجر به ایده های نو و خارق العاده می شود. تفکر برتری کیفیت نسبت به کمیت را بر عکس کنید در اینجا خواستار کمیت هستیم. هر چقدر ایده های خلاقانه بیشتر باشد بهتر است. حتی می توانید افراد را برای ارائه ی حداکثر ایده به کوشش وادارید و عملکرد را با آخرین جلسه توفان فکری که هدایت کرده اید مقایسه نمایید.

دیگر پرسشهای آماده سازی توفان فکری:

- چه کسی جلسه توفان فکری را رهبری یا تسهیل می کند؟
- چه کسانی در جلسه توفان فکری شرکت خواهند کرد؟
- چه کسی می تواند خیلی سریع بنویسد تا ایده های ارائه شده را بدون کند کردن گروه ثبت کند؟
- جلسه توفان فکری در کجا برگزار خواهد شد؟
- چه موادی برای توفان فکری لازم است (پایه تخته، کاغذ، تخته و ماژیک، قلم و غیره)؟
- چه نتیجه ای می خواهیم از جلسه ی توفان فکری بگیریم؟